Interviu: Crenguța Țolea – Florentin Smarandache

Crenguța Țolea: Care sunt experiențele şi înțelesurile fundamentale, esențiale pe care vi le-au revelat lagărul şi exilul?

Florentin Smarandache: O luptă permanentă cu viața, cu toată lumea şi… cu mine însumi! Pentru a rezista mizeriei psihice din lagăr scriam mereu un jurnal intim, fără a mă fi gândit să-l public vreodată [pană la urmă s-a tipărit: "Fugit / jurnal de lagăr", Vol. I-II, 1994, 1998], ca o descărcare terapeutică, iar pentru mizeria fízică (dormeam şi 70 de inşi într-o baracă în lagărul din Istambul) munceam la negru pentru 5$ pe zi ca: zugrav, şlefuitor de marmură, vopsitor, la încărcat de bălegar, muncitor necalificat pe şantier, şi rareori ghid pe la turiştii francezi.
Unii au înebunit în lagăr, altii fugeau din Turcia în Grecia… Prin lagărul din Italia au fost cazuri de refugiați care s-au sinucis…
Era o atmosferă kafkiană… nu ştiai unde sau când vei emigra, nu stiai nici macăr dacă vei emigra… Ori à la Ionesco, ca-n teatrul său absurd. Scriau, săracii emigranți, disperati, pe la toate ambasadele, organismele ONU… toți se prefăceau că ne-ajută…
Şi în lagăr şi în exil nesiguranța te ține în tensiune continuă… Este o rupere din matcă… Şi un sentiment de neapartenență nici țării de origine şi nici celei adoptive, conform butadei: cu fundul în două luntre… pană aluneci şi cazi între amandouă…!

CT: Toate demersurile dumneavoastră în poezie, matematică, proză, teatru, artă sunt caracterizate de originalitate, nonconformist, un spirit revoluționar. Demolați prejudecăți învechite, rigide. Propuneți lucruri absolut noi. Uneori mi se pare ca lumeă se poate schimba, pornind de la descoperirile dumneavoastră. Care este scopul tuturor acestor căutări?

FS: *Audaces fortuna juvat* (Virgiuliu in "Eneida"), soarta îi favorizează pe cei indrăzneți – eu as spune: pe cei neconformisti, cei care gândesc altfel (adică în afara normelor oficiale) şi crează diferit. Iar un proverb francez sună asa: *tous les goûts sont dans la nature* (toate gusturile sunt în natură), adică şi cele bizare, singulare.
Desigur, lumea se schimbă cate un pic de la descoperirile fiecăruia.
Mi-a plăcut intotdeauna să fiu în contratimp, să încalc normele impuse (începând de la cele politice, mai ales acestea!... patru dosare au fost întocmite de fosta Securitate despre mine, însumând circa 880 pagini… până la cele estetice şi chiar ştiintifice).
Nn am avut un scop anume, prin aceste creații aparent disparate, ci pur şi simple aşa am simțit.

CT: Ce înseamnă paradoxismul?

FS: Paradoxismul este o mişcare internațională de avangardă în literatură, artă, filozofie, chiar şi ştiință, bazată pe folosirea excesivă de antiteze, antinomii, contradicții,

oximorone,   parabole, paradoxuri în creaţie.
L-am înfiinţat în anii 1980 în Romania, dorind lărgirea sferei artistice prin elemente neartistice şi prin experimente contradictorii; în special creaţie în contra-timp, contra-sens.
Paradoxismul a pornit ca un protest anti-totalitar împotriva unei societăţi închise, România anilor 1980, unde întreaga cultură era manipulată de un singur grup. Numai ideile lor contau. Noi, ceilalti, nu puteam publica aproape nimic.
Şi-atunci am zis: hai să facem literatură… fara a face literatură! Să scriem… fără să scriem nimic. Cum? Simplu: literatura-obiect. 'Zborul unei păsări', de pildă, reprezenta un "poem natural", pe care nu mai era nevoie să-l scrii, fiind mai palpabil şi perceptibil decat nişte semne asternute pe hartie, care, în fond, ar fi constituit un "poem artificial": deformat, rezultat printr-o traducere de către observant a observatului, iar orice traducere falsifică într-o anumită măsură. 'Masinile uruind pe străzi' era un "poem citadin", 'ţăranii cosand' un "poem semănătorist", 'visul cu ochii deschişi' un "poem suprarealist", 'vorbirea in dodii' un "poem dadaist", 'conversaţia în chineză pentru un necunoscător al acestei limbi' un "poem lettrist", 'discuţiile alternante ale călătorilor, într-o gară, pe diverse teme' un "poem postmodernist" (inter-textualism).

Vreti o clasificare pe verticală? "Poem vizual", "poem sonor", "poem olfactiv", "poem gustativ", "poem tactil".

Altă clasificare, în diagonală: "poem fenomen (al naturii)", "poem stare sufletească", "poem obiect/lucru". În pictură, sculptură: analog – toate existau în natură, de-a gata. Deci, un protest mut am făcut!

Mai târziu, m-am bazat pe contradicţii. De ce? Pentru că trăiam în acea societate o viată dublă: una oficială – propagată de sistemul politic, şi alta reală. În mass-media se promulga că 'viaţa noastră era minunată', dar în realitate 'viata noastră era mizerabilă'. Paradoxul în floare! Şi atunci am luat creaţia în deriziune, în sens invers, sincretic. Astfel s-a născut paradoxismul. Bancurile populare, la mare vogă în 'Epoca' Ceauşescu, ca o respiraţie intelectuală, au fost surse de inspiraţie superbă.

"Non"-ul si "Anti"-ul din manifestele-mi paradoxiste au avut un caracter creativ, nicidecum nihilist (C. M. Popa). Trecerea de la paradoxuri la paradoxism a descris-o foarte documentat Titu Popescu într-o carte clasică asupra mişcării: "Estetica paradoxismului" (1994). Pe cand I. Soare, I. Rotaru, M. Barbu, G. Niculescu au studiat paradoxismul în opera mea literară.

N. Manolescu se exprima despre un volum de versuri al meu ca este "în răspăr".

Nu am avut un premergător care să mă fi influenţat, ci m-am inspirat din situaţia pe dos care exista în tară. Am pornit din politic, social, şi treptat am ajuns la literatură, artă, filozofie, chiar ştiintă.

Prin experimente bazate pe contradicţii s-au adus termeni noi în literatură, artă, filozofie, ştiinţă, chiar şi noi proceduri, metode, algoritmi de creaţie. Într-unul dintre manifeste propusesem deturnarea sensului, de la figurat la propriu, interpretări în contra-sens ale expresiilor şi clişeelor lingvistice, etc. Iar în 1993 am efectuat un turneu paradoxist în Brazilia pe la universităţi şi asociaţii literare.

În decursul a peste 25 de ani de manifestare a paradoxismului, s-au publicat 30 de cărti şi peste 200 comentarii (articole, recenzii, note), plus 5 antologii internaţionale cuprinzand circa 400 scriitori de pe glob, cu texte în zeci de limbi.

CT: Există o legatură între matematicile superioare şi poezie?

FS: Putem conchide că există legaturi şi între noţiunile disjuncte (într-un procent dependent de fiecare noţiune în parte), în general între <A> si <nonA>, adică ce se aflǎ în afara lui <A>. Precum în logica neutrosofică.

Întalnim matematici abstracte … poezie abstractă … artă abstractă …

Dezvoltarea uneia influenţează evoluţia alteia, precum un *Gradus ad Parnassus* (un pas către Parnassus – muntele unde locuiesc muzele).

Am încercat algoritmi matematici care să creeze poeme în contrasens, bazându-se pe răstălmăcirea clişeelor de limbă şi utilizarea calamburului, de pildă în limba franceză volumul "Anti-chambres et antipoésies, ou bizarreries" scris pe când eram profesor cooperant în Maroc (1982-4), care volum cuprinde şi artă mecanică inserată printre locuţiunile lingvistice deviate de la semantica normală. Desigur, asemenea compoziţii lirico-matematice nu se pot traduce, ci adapta la structura altei limbi.

CT: Despre ce vorbesc poeziile dumneavoastră?

FS: Am început prin poeme metaforice (volumul "Formule pentru spirit", 1981), apoi colaje lirice (poemul "Suferinţă si politică"), versuri citadine, înaintând prin "Legi de compoziţie internă" (unde începe să se simtă contradicţia) şi ajungând la genuri noi precum "Distihuri paradoxiste" (traduse în sarbă de poetul Ioan Baba şi publicate la Novi Sad, apoi traduse în engleză) şi distihuri tautologice ori duale. Pe urmă, creaţii în argou şi ţigăneşti ("Cantece de mahala"). În franceză am scris, pe cand predam în Maroc, două volume, cel de anti-poezii sau bizarerii şi altul intitulat "Le sens du non-sens" (Sensul nonsensului), bazate pe interpretarea la propriu a expresiilor lingvistice figurative.

"Nonpoemele", concepute în lagărul de refugiaţi politici (1988-90), au pus capac încercărilor mele lirice ajungând la graniţa poeziei cu nepoezia! Mai degraba, poezia obiect.

Analog "E-n-c-y-c-l-o-p-o-e-t-r-i-a" (2006), rezultată din creaţii spontane şi involuntare de la computere, versuri găsite, grafii şi antigrafii – la graniţa dintre artă şi poezie.

În toată creaţia mea am încercat să abordez stiluri diferite, să fac experimente cât mai nastrusnice, chiar ciudate… mergând până la limitele poeziei şi chiar dincolo.

Mă feream de manierism, care se manifesta la majoritatea scriitorilor cu operă intinsă, şi de aceea mi-am încercat 'pana' (electronică!) în felurite domenii, de la literatură la artă, ştiinţă, rebus.

Colaborez cu oricine, am de învăţat de la oricine; eu şi partenerii mei ne influenţăm reciproc.

Am şi vizitat multe ţări (peste 25), fie invitat pe la diverse conferinţe şi seminarii internaţionale, ori documentandu-mă asupra culturii, istoriei, artei străine – tocmai pentru a-mi îmbogăţi cunoştinţele şi-a găsi noi surse de inspiraţie, cât mai exotice.

CT: Ce fel de roman este "NonRoman-ul" dumneavoastra? Ce tip de discurs şi de literatură propune?

FS: Antitotalitar. Alegoric. Pluri-stilistic (fiecare secțiune este un mic experiment literar). Ca un cerc vicios, textul se-nvârte-n loc asupra aceluiaşi subiect: sistemul dictatorial.
L-am vrut drept o scriere totală, de avangardă.
Roman în roman. Baroc.

CT: Care este mesajul trilogiei MetaIstorie?

FS: Piesele din MetaIstorie ("Formarea Omului Nou", "O Lume Întoarsă pe Dos", "Patria de Animale"; 1993) relatează tot dictatura, care mă obseda, şi tot în mod extravagant. Mi-a luat vreo zece ani traducerea în engleză (fiindcă nu aveam timp, ocupat cu serviciul şi supraviețuirea/problemele din exil), şi s-a publicat în America sub titlul "A Trilogy in pAradOXisM / Avant-Garde Political Dramas" la ZayuPress in 2004. Deşi se referea la regimul totalitar din România (bineînțeles, numele personajelor şi locul acțiunii erau codificate şi simbolizante – fusese scrisă cartea între 1986-1988), curios că editorii A. Johnson & Žakalin Nežić au făcut analogía cu… Administrația Bush!...
"O lume întoarsă pe dos" este compusă din 16 tablouri, relativ independente, grupate în 4 module. Prin schimbarea ordinii tablourilor în cadrul unui modul, ori suprimarea unora, precum şi prin comutarea modulelor, se obțin alte variante dramatice – în total peste un miliar de miliarde de piese de teatru, depăşind astfel vechiul record, care aparținea lui Raymond Queneau, scriitor francez tot de formație matematică, prin ale sale "Cent Mille Milliards de poèmes", volum despre care G. Carbonnier concludea că 'este prima carte pe care nici om nu va avea timp să o citească în timpul vieții sale'! Subscriu şi eu cu acest teatru combinatorial.
"Patria de animale" constituie o dramă fără cuvinte! Un alt record. Puținele replici ale personajelor sunt afişate pe tăblițe (ca într-un film mut). Această piesă a fost montată de trei ori la Festivalul Internațional al Teatrelor Studențeşti din Casablanca (Maroc), în perioada 1-21 septembrie 1995, de către formația Thespis, din Timişoara, sub regia lui Diogene V. Bihoi, şi a obținut Premium Special al Juriului, iar pe 29 septembrie în acelasi an, jucată la Karlsruhe (Germania).
Ca şi NonRoman-ul, s-a vrut un teatru total, înglobând metode dramatice diverse, multiple.
Procedee folosite:
Aneantizarea… Îndobitocirea poporului. Prostituarea intelectului. Violența pe scenă (vezi Jean Genet). Teatru în teatru (Luigi Pirandello). Relații actor-personaj-autor. Caraghios (precum Alfred Jarry cu "Ubu roi"). Revoltător (Albert Camus in "Caligula"). Bertold Brecht (teatrul epic şi de sunet şi lumini). Crima persoanei împotriva colectivității (invers față de Friedrich Dürrenmatt). Semiabsurd (Fernando Arabal, Georges Schéhad, Jean Tardieu). Forța simbolului (Jean Giraudoux). Teatru metafizic. Film în teatru.

CT: Care sunt contribuțiile dumneavoastră în neutrosofie?

FS: Păi… eu am introdus-o! Neutrosofia a pornit ca o extindere a dialecticii lui Hegel. Ea se bazează nu doar pe analiza ideilor / conceptelor *opuse* - precum dialectica - ci şi a neutralităților dintre ele.
Etimologic, neutro-sofia [*neutre* în franceză < *neuter* în latină, neutru, şi în greacă *sophia*, întelepciune] înseamnă cunoaştere a gandirii neutre.
Neutrosophia este o nouă ramură a filozofiei care studiază originea, natura, şi scopul neutralităților, precum şi interacțiunile cu diferite spectre ideaționale.
Orice propoziție / teorie / idee / eveniment / concept / entitate <A> tinde să fie neutralizat(ă), diminuat(ă), balansat(ă) de idei sau concepte <nonA> (nu doar de idei sau concepte <antiA> precum în dialectică) – ca o stare de echilibru;
unde <antiA> înseamnă opusul lui <A>;
iar <neutA>, neutralitățile (nici <A>, nici <antiA>, ci intre ele);
pe când <nonA> este format prin uniunea lui <neutA> cu <antiA>.
Neutrosofia stă la baza *logicii neutrosofice*, o logică multivalentă care generalizează logica fuzzy a lui Zadeh (sau mai exact logica fuzzy intuiționistică a lui Atanassov), a *multimii neutrosofice*, care generalizează multimea fuzzy, a *probabilitatii neutrosofice*, care generalizează probabilitățile clasică şi imprecisă, si a *statisticii neutrosofice*.
{Acestea-s definite in "The Free Online Dictionary of Computing", editat de Denis Howe în Anglia.}
În logica neutrosofică, orice propoziție (sau idee, concept) <A> este T% adevărată, I% nedeterminată, si F% falsă, unde T, I, F sunt submulțimi standard ori non-standard incluse în intervalul $]^-0, 1^+[$.
Ca motto am folosit paradoxul semantic "Totul e posibil, chiar şi imposibilul!", iar un derivat al lui "Nimic un e perfect, nici chiar perfectul".
Logică neutrosofică este o logică neclasică, şi am propus-o ca o alernativă a logicilor existente, datorită potentialului ei aplicativ. Ea reprezintă un model matematic al incertitudinii, vaguității, redundanței, contradicției.
Cartea mea, "A Unifying Field in Logics: Neutrosophic Logic. Neutrosophy, Neutrosophic Set, Neutrosophic Probability" (1998, 2003), a fost tradusă în chineză (dialectal mandarin) de prefesorul Feng Liu de la Universitatea din Xi'an, China, şi în arabă de profesorul Salah Osman de la Universitatea Menofia din Egipt. În ea sunt prezentate delimitarile neutrosofiei de alte concepte şi teorii filozofice, precum dialectica, epistemología, monismul neutral, hermeneutica, philosophia perennis, fallibilismul.

CT: Ce ne destăinuiți despre numărul Smarandache-Wellin?

FS: M-a atras de mic joaca numerică, la fel cum Arghezi a jonglat cu materialul vagabond al limbii ("Cuvinte potrivite"). În şcoala primară şi gimnazială matematica era pentru mine ca educatia fizică, nu trebuia să invăț nimic, înțelegeam din clasă (am avut un profesor foarte bun pedagog: Ion Bălaşa), iar rezolvarea exercițiilor matematice precum un rebus, îmi ațâțau nerăbdarea să descopăr rezultatul ascuns în enunțul problemei (ca un roman polițist în care vrei să descoperi făptaşul!).

Uite-aşa am început să colaborez, elev fiind, la "Gazeta matematică", "Octogon", RMT şi alte reviste şcolare romaneşti şi apoi străine.
Am compus sute de secvenţe de numere, funcţii aritmetice, ecuaţii diofantice, conjecturi (căutam întrebări simple şi scurte, dar la care să un pot răspunde!).
Una dintre aceste secvenţe era concatenarea numerelor prime 2, 3, 5, 7, 11, 13, … , chestiune simplă dar frumoasă, şi găsirea celor care la rândul lor sunt de asemena prime. Astfel se forma secvenţa (un fel de şir elementar): 2, 23, 235, 2357, 235711, 23571113, … . Matematicienii americani R. Crandall si C. Pomerance, în cartea lor "Prime Numbers: A Computational Perspective" (editia a doua, Springer-Verlag, 2005), le-au botezat: numere Smarandache-Wellin, iar cele care la rândul lor erau prime au fost numite: prime Smarandache-Wellin (şi anume termenii: 1, 2, 4, 128, 174, 342, 435, 1429, ... conform acestor doi cercetatori, precum şi a lui E. Weisstein în "Encyclopedia of Mathematics", şi a lui N. J. A. Sloane în "The On-Line Encyclopedia of Integer Sequences"). Eu un ştiu cine este (de unde vine) Wellin?
Factorizarea numerelor mari (de mii sau chiar milioane de cifre), sau testarea daca acestea sunt prime sau nu, face obiectul criptografiei, folosită în securitatea sistemelor.

CT: Ce a însemnat în istoria ştiinţei descoperirea Teoriei Dezert-Smarandache?

FS: Surprinzator, spre deosebire de toate celelalte curente literare şi chiar artistice, paradoxismul şi-a găsit folosinţa şi în ştiinţă! Chiar la NASA şi NATO.
Să luam un exemplu din cibernetică, folosind fuziunea informaţiei.
Roboţii dispun de multi-sensori (bazati pe radar, raze X, video-camere, sunete, etc.) care primesc informaţii ce trebuiesc procesate, dar adesea aceste informaţii sunt contradictorii într-un grad mai mic sau mai mare. Fuziunea acestor informaţii conflictuale, paradoxiste in ştiinţă este o problemă veche nerezolvată în întregime de teoriile existente Dempster-Shaffer, Dubois-Prade, TBM a lui Smets, ori regula de combinare a lui Yager, sau mulţimile fuzzy ale lui Zadeh, etc. Robotul trebuie s-o prelucreze în mod automat aceste *informatii paradoxiste* şi să ia singur o decizie, aici se manifestă paradoxismul.
În mod similar privind aplicaţiile militare (pentru tragerea la ţintă, ori identificarea ţintelor), dar şi în aeronautică, precum şi în medicină prelucrarea imaginilor conflictuale pentru a pune un diagnostic, sau în agricultură prelucrarea imaginilor luate prin satelit.

În a doua jumatate a secolului XX cateva noi şi interesante teorii şi modele matematice au apărut în paralel cu dezvoltarea informaticii pentru combinarea mai multor tipuri de informaţii (fuzzy, neutrosofice, nesigure, imprecise, paradoxiste, incomplete, paraconsistente, paradoxuri Sorites, elemente continue, etc.) furnizate de surse discrepante (experti umani, măsuratori efectuate de sensori, sisteme de Inteligenţă Artificială, reţele neurale, teorii cuantice, predicţii economice). O astfel de teorie, care permite combinarea informaţiei paradoxiste, a fost denumită "Teoria Dezert-Smarandache de Raţionament Plauzibil şi Paradoxist pentru Fuziunea Informaţiilor" (2001), prescurtată in engleză DSmT (Dezert-Smarandache Theory). Dr. Jean Dezert este cercetător ştiinţific la ONERA (Office Nationale d'Etudes et Reserches Aéronautiques, în Paris).

Începând din 2003 pană în prezent am participat în fiecare an la Conferințe Internaționale de Fuziune a Informației organizate respectiv în Australia, Suedia, SUA, Italia, dar am fost şi sponsorizați de compania Marcus Evans să ținem seminarii despre DSmT în Spania şi Belgia.
Analog, NASA Langley Research Center (Hampton, Virginia, SUA) ne-a sponsorizat în 2004, iar NATO Advanced Study Institute în 2005 (în Albena, Bulgaria).

CT: Care este diferența dintre geometría euclideană, ne-euclideană, şi geometriile Smarandache?

FS: Atât geometría lui Euclid (parabolică) cât şi geometriile ne-euclidiene [a lui Lobacevsky-Bolyai-Gauss (hiperbolică), sau a lui Riemann (eliptică)] lucrează pe câte un spațiu căruia i-aş zice 'omogen', adică o axiomă se comportă la fel (fie este validată, fie invalidată) pentru toate elementele spațiului. Dar, am observat că universul este heterogen, ca avem de-a face cu o multitudine de spații, nu doar unul singur, deci şi o multitudine de structuri: privind, de exemplu, formele de relief: exista munți şi văi, apă şi uscat şi aer, etc. Şi atunci m-am găndit că putem defini spații în care o axiomă este şi validată pentru unele elemente dar şi invalidată pentru alte elemente, sau numai invalidată dar în mai multe feluri.
Deci, geometriile mele hibride (imaginate prin 1969), sunt parțial euclidiene şi parțial ne-euclideene, sau parțial ne-euclidiene hiperbolice şi parțial ne-euclideene eliptice, sau chiar parțial parabolice şi parțial hiperbolice şi parțial eliptice, etc. Ele introduc pentru prima dată în geometrie 'gradul de negare' a unei axiome, teoreme, leme, propoziții, proprietăți. Putem astfel afirma că o axiomă este 40% negată şi 60% afirmată într-un spațiu geometric dat.
{Prof. Howard Iseri de la Universitatea Mansfield din Pensylvania (SUA) şi Dr. Linfan Mao de la Academia Chineză de Ştiințe din Beijing au scris cărți despre aceste geometrii hibride.}
Deci, combinări de mai multe spații.

CT: Am citit pe Internat că Prof. W. B. Vasantha Kandasami de la Institutul Indian de Tehnologie din Chennai a publicat o serie de volume studiind structurile algebrice Smarandache (monoizi, semigrupuri, grupuri, spatii vectoriale, algebre lineare, etc.).

FS: Da, acestea sunt inrudite cu multi-spațiile. Incercând să găsesc soluția generală a unor congruențe, am identificat o structură de grup inclusă într-un semigroup. Deci un fel de insulă în mare. O structură matematică puternică înăuntrul altei structuri mai slabe. Şi tot aşa un şir de structuri înlănțuite una în alta.
Câțiva studenti şi-au sustinut doctoratul în astfel de structuri algebrice hibride.

CT: Pentru că tot am inserat imagini de artă cibernetică pe care le-ați produs, descrieți-ne aUT-aRTA de care v-ați ocupat şi ați tipărit trei albume.

FS: Aceste imagini sunt abstracte, cosmologice. Dar aut-arta este ceva opus!
Îmi place arta pentru ca n-am talent la pictat şi desenat; vreau sa creez cât mai urât, cât mai contra gustului comun, neşlefuit, nasol/rasol, fără gust; am folosit şi "arta gasită" - luată din natură în stare nealterată, precum Robert Doisneau, francezul fotograf calcând pe urmele lui Dubuffet, care afirmase că senzaţionalul se află în banal!
Dar să nu credeţi că e prea usor să faci artă cat mai rea (!)
Am admirat mişcările de creaţie, şi le-am citit regulile: nu pentru a le urma, ci a le încălca. Precum Chaim Soutine, *peintre maudit*, între cele două războaie, de la Ecole de Paris, îşi distrugea periodic pânzele, aşa îmi păstrez eu <u>ne</u>picturile. *Pictura involuntara* mă preocupă, fiindcă arta voită (cu tendinţă sau fără) e artificială, nesinceră, nespontană. Orice artă este un artificiu (David Graham). Trebuie să te surprinzi pe tine însuţi dacă vrei să fii poet (Robert Frost).
Am şi experimente-replică la Yves Klein, ori anti-compoziţii la De Kooning ori Pollock (abstract-expresionişti), ale căror picturi sunt totuşi perceptibile în unităti repetitive.
Vezi, evitarea oricărei forme de artă, pentru a da nastere non-artei sau aut-artei: să pictezi cât mai… imposibil cu putinţă!
Aut-arta a fost ca un protest, de prin anii ’90, împotriva artei aleatoare, care promulga că totul este… artă. Şi-atunci m-am gândit la o artă întoarsă pe dos: sa creezi cum nu se crează, adică urât, prost, incorect, cu alte cuvinte cât mai imposibil cu putinţă.
Felul cum să scrii pe dos, care este o emblemă a paradoxismului, l-am extins la felul cum să **nu** pictezi, cum să nu desenezi, cum să nu sculptezi, pană la modul cum să nu joci pe scenă, cum să nu canti, cum să nu acţionezi – total invers.
Doar adjective negative acumulate în aut-artă: urâţenie, arta neinteresantă, groaznică, disgraţioasă, execrabilă, murdară, naturalistă, stupidă, auto-discreditată, incoerentă, goală de sens, cu cât mai rea cu atât mai bine (!)

CT: De ce credeti că merită să trăim? Ce ar trebui sa facem, fiecare dintre noi, pentru o desăvarsire spirituală interioară?

FS: *Vivere est cogitare* (a trăi inseamnă a gândi), exclama Cicero în “Tusculan Disputations”. Începând cu filosofia antică exegeţii s-au întrebat: Cine suntem? De unde venim? Şi unde ne ducem?
Pentru o desăvârsire spirituală interioară trebuie să găsim un sens vieţii, să avem o pasiune (nu viciu), să fim mereu ocupaţi (şi preocupaţi) dedicându-ne unei cauze.